RETTENS DOM (Første Afdeling)

6. december 1994 *

I sag T-450/93,

Lisrestal — Organização Gestão de Restaurantes Colectivos, Ld.ª, Almada, Portugal,

GTI — Gabinete Técnico de Informática, Ld.ª, Lissabon, Portugal,

Lisnico — Serviço Marítimo Internacional, Ld.ª, Almada, Portugal,

Rebocalis — Rebocagem e Assistência Marítima Ldª, Almada, Portugal,

Gaslimpo — Sociedade de Desgasificação de Navios, SA, Almada, Portugal,

* Processprog: portugisisk.

ved advokat Manuel Rodrigues, Lissabon, og med valgt adresse i Luxembourg hos Ângelo Alves Azevedo, 61, rue de Gasperich,

sagsøgere,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, ved Ana Maria Alves Vieira og Nicholas Khan, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg hos Georgios Kremlis, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagner-Centret, Kirchberg,

sagsøgt,

hvori der er nedlagt påstand om annullation af Kommissionens beslutning om at pålægge sagsøgerne at tilbagebetale 138 271 804 ESC og om at afslå betalingen af saldobeløbet for det tilskud, som Den Europæiske Socialfond har bevilget til projekt nr. 870844 P1,

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, R. Schintgen, og dommerne R. García-Valdecasas, B. Vesterdorf, K. Lenaerts og C.W. Bellamy,

justitssekretær: H. Jung,

efter den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 13. juli 1994,

afsagt følgende

Dom

Retlig baggrund

1 Artikel 1, stk. 2, i Rådets afgørelse 83/516/EØF af 17. oktober 1983 om Den Europæiske Socialfonds opgaver (EFT L 289, s. 38, herefter benævnt »afgørelse 83/516«) bestemmer navnlig, at Den Europæiske Socialfond (herefter benævnt »ESF«) deltager i finansieringen af foranstaltninger vedrørende erhvervsuddannelse og erhvervsvejledning.

2 Ifølge artikel 3 i afgørelse 83/516 kan ESF yde tilskud til foranstaltninger, der gennemføres inden for rammerne af medlemsstaternes beskæftigelsespolitik. Disse foranstaltninger omfatter specielt foranstaltninger, som har til formål at forbedre beskæftigelsesmulighederne for unge, og navnlig erhvervsuddannelsesforanstaltninger efter den fulde skolepligts ophør.

3 Ifølge artikel 5 i Rådets forordning (EØF) nr. 2950/83 af 17. oktober 1983 om gennemførelse af afgørelse 83/516 (EFT L 289, s. 1, herefter benævnt »forordning

nr. 2950/83«) indebærer godkendelsen af en ansøgning, der er indgivet i henhold til afgørelsens artikel 3, stk. 1, at der udbetales et forskud på 50% af det bevilgede tilskud på den dato, der er anført for foranstaltningernes begyndelse.

4 Ifølge artikel 5, stk. 4, i forordning nr. 2950/83 skal anmodninger om udbetaling af saldobeløb indeholde en detaljeret redegørelse for indholdet, resultaterne og finansieringen af den pågældende foranstaltning, og medlemsstaten skal attestere den faktiske og regnskabsmæssige rigtighed af de i udbetalingsanmodningerne indeholdte oplysninger.

5 Ifølge artikel 6 i forordning nr. 2950/83 kan Kommissionen, såfremt tilskuddet fra ESF ikke anvendes på de i godkendelsesbeslutningen fastsatte betingelser, suspendere, nedsætte eller lade tilskuddet bortfalde efter at have givet den pågældende medlemsstat lejlighed til at fremkomme med sine bemærkninger. De udbetalte beløb, som ikke er blevet anvendt på de i godkendelsesbeslutningen fastsatte betingelser, skal tilbagebetales.

6 Endelig indeholder artikel 5 i Kommissionens beslutning 83/673/EØF af 22. december 1983 vedrørende forvaltningen af Den Europæiske Socialfond (EFT L 377, s. 1) følgende bestemmelse: »Såfremt en foranstaltning, hvortil der er ydet eller ansøgt om tilskud, ikke gennemføres eller kun gennemføres delvis, underretter medlemsstaten straks Kommissionen herom.«

Faktiske omstændigheder

7 I 1986 indgav sagsøgerne, Lisrestal Ld.ª, GTI Ld.ª, Rebocalis Ld.ª, Lisnico Ld.ª, Gaslimpo SA samt to andre virksomheder, Proex Ld.ª og Gelfiche, som alle er etableret i Portugal, en ansøgning til ESF via Departamento para os assuntos do fundo social europeu (herefter benævnt »DAFSE«) om tilskud i henhold til artikel

3, stk. 1, i afgørelse 83/516 til iværksættelse af et projekt til erhvervsuddannelsesforanstaltninger i området Setúbal (Portugal).

8 Med det tilskud, der søgtes om fra ESF, var det hensigten at gennemføre »erhvervsuddannelsesforanstaltninger for 1 687 unge under 26 år, hvis kvalifikationer på grundlag af deres hidtidige erhvervserfaring og efter fuldendt pligtig skoleuddannelse er utilstrækkelige og/eller ikke egnede til udførelse af opgaver, som giver reelle beskæftigelsesmuligheder, og til varetagelse af kvalificerede stillinger, som nødvendiggør anvendelse af ny teknologi«.

9 Projektet vedrørende de nævnte foranstaltninger, som var samlet i et projekt med referencenummeret 870844 P1, blev godkendt ved Kommissionens beslutning C(87) 670 af 31. marts 1987 for et samlet beløb på 630 642 227 ESC, hvoraf 346 853 225 ESC skulle finansieres af ESF og 283 789 002 ESC af Orçamento Nacional da Segurança Social/Instituto de Gestão Financeira da Segurança Social (budgettet for socialsikring/instituttet for den finansielle forvaltning af socialsikring, herefter benævnt »OSS/IGFSS«). Ifølge Kommissionens beslutning var godkendelsen betinget af, at de påtænkte foranstaltninger blev gennemført af hver af selskaberne mellem den 1. januar 1987 og den 31. december 1987.

10 I overensstemmelse med artikel 5, stk. 1, i forordning nr. 2950/83 udbetalte ESF et forskud på 50% af det tilskud, der var bevilget sagsøgerne, nemlig 173 426 612 ESC.

11 Den 31. oktober 1988 anmodede sagsøgerne via DAFSE om udbetaling af saldobeløbet, dvs. 127 483 930 ESC. Ansøgningen var vedlagt dokumentation og en rapport med en redegørelse for de gennemførte foranstaltninger.

12 Den 25. november 1988 foreslog ESF's »kontrolsektion«, at der blev foretaget en fornyet gennemgang af sagens akter under hensyn til, at der ikke var klarhed om de udgifter og foranstaltninger, som var omhandlet i faktureringen.

13 Mellem den 29. januar og den 2. februar 1990 aflagde ESF's inspektører et besøg hos sagsøgerne Lisrestal og GTI. I deres rapport af 5. marts 1990 fastslog de, at fem ud af de syv virksomheder, som skulle forestå gennemførelsen af de foranstaltninger, der var samlet i projekt nr. 870844 P1, nemlig sagsøgerne, helt havde overladt disse i underentreprise til Associação para a Reinserção Socio-Profissional (sammenslutning for social og erhvervsmæssig genindslusning, herefter benævnt »RSP«). Denne er en sammenslutning uden økonomisk gevinst for øje, som er oprettet særligt med henblik på gennemførelse af erhvervsuddannelsesforanstaltninger, men som ikke på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i sagen rådede over de nødvendige midler, infrastruktur eller erfaring til at kunne påtage sig en sådan underentreprise for de fem selskaber, som alle udøvede forskellig virksomhed. Den førnævnte sammenslutning RSP havde på sin side overladt gennemførelsen af de omhandlede foranstaltninger til Associação para o Desenvolvimento e Promoção Técnica e Profissional (sammenslutning for udviklingsfremme, herunder fremme af den tekniske og erhvervsmæssige udvikling), som heller ikke rådede over nogen infrastruktur eller det nødvendige personale på det tidspunkt, da ESF's inspektører aflagde den besøg. De fem sagsøgende virksomheder og RSP tilhørte samme koncern, Lisnave, og det havde efter en regnskabskontrol hos Lisrestal vist sig, at de erhvervsuddannelseskurser, som var blevet afholdt, ikke svarede til de planlagte. Ingen af virksomhederne havde ansat nogen af kursusdeltagerne efter kursernes afholdelse, og de angivne datoer i visse af fakturaerne lå efter tidspunktet for foranstaltningernes gennemførelse. Af det anførte konkluderede inspektørerne, at den ordning, som de fem sagsøgere havde anvendt, rejste alvorlige problemer. Inspektørerne foreslog derfor, at der blev foretaget en kontrol hos Gelfiche og Proex til undersøgelse af, om den af dem anvendte ordning havde været anderledes, samt at DAFSE blev anmodet om at foretage en retlig undersøgelse af de fem virksomheders forhold under hensyn til de ifølge inspektørerne bestående formodninger for, at der var indgået proformakontrakter og foretaget forfalskninger af fakturaer. Endelig foreslog inspektørerne, at der blev rejst krav om tilbagebetaling af det forskud på tilskud fra Fællesskabet, som var blevet udbetalt til de fem pågældende virksomheder.

14 Den 19. oktober 1990 udstedte DAFSE nogle »certifikater« til sagsøgerne, hvori den anførte, at der var blevet udført en fællesskabskontrol med de foranstaltninger, som var iværksat inden for rammerne af projekt nr. 870844 P1, med henblik på at

efterprøve foranstaltningernes forskriftsmæssighed og lovlighed, men at DAFSE ikke kunne give yderligere oplysninger derom, da Kommissionen endnu ikke havde truffet nogen endelig beslutning vedrørende de pågældende foranstaltninger.

15 På grundlag af en kontrol hos Proex den 29. april 1991 konkluderede ESF's inspektører, at der kunne godkendes et beløb til Proex og Gelfiche på 35 154 808 ESC. Da ESF havde udbetalt et forskud på 173 426 612 ESC, fandt inspektørerne, at det beløb, sagsøgerne skulle tilbagebetale, burde fastsættes til 138 271 804 ESC.

16 Ved skrivelse af 14. juni 1991 tilsendte chefen for den pågældende afdeling i Kommissionens Generaldirektorat for Beskæftigelse, Arbejdsmarkedsrelationer og Sociale Anliggender (GD V) DAFSE inspektørernes konklusioner, idet han angav, at ESF var af den opfattelse, at der var anvendt et beløb på 536 879 559 ESC til udgifter, som ikke kunne godkendes, »da de tidligere godkendte foranstaltninger ikke svarede til dem, som var angivet i ansøgningen om udbetaling af saldobeløbet, og da visse fakturaer ikke var berettigede eller forsynet med datoer, som lå senere end det år, hvorunder foranstaltningerne fandt sted«. Sammen med denne skrivelse fremsendte Kommissionen kontrolrapporterne.

17 Ved samme skrivelse blev DAFSE underrettet om, at ESF's maksimumsbeløb for tilskuddet udgjorde 35 154 808 ESC, og at der skulle tilbagebetales 138 271 804 ESC under hensyn til det beløb på 173 426 612 ESC, der var blevet udbetalt som et første forskud. Kommissionen fastsatte en frist for DAFSE til at fremsætte sine bemærkninger på 30 dage.

18 Ved skrivelse af 8. juli 1991 meddelte DAFSE ESF, at den ikke havde nogen bemærkninger at fremsætte vedrørende de kontrolrapporter, som var afgivet af ESF's inspektører, eller vedrørende ESF's skrivelse af 14. juni 1991, og at DAFSE accepterede den trufne beslutning.

19 Den 10. februar 1992 afviste Tribunal Administrativo do Círculo de Lisboa den sag fra realitetsbehandling, som sagsøgerne havde anlagt vedrørende de af DAFSE udstedte »certifikater« af 19. oktober 1990, med den begrundelse, at disse »certifikater« ikke var administrative akter, som havde retsvirkninger for sagsøgerne.

20 Den 3. marts 1992 tilstillede Kommissionen DAFSE et pålæg om tilbagebetaling.

21 Ved skrivelser af 24. april 1992 og 7. maj 1992 underrettede DAFSE sagsøgerne om Kommissionens beslutning om at nedsætte det bevilgede tilskud og meddelte dem de beløb, som skulle tilbagebetales ESF og OSS/IGFSS. De nævnte skrivelser til sagsøgerne, som var bilagt anvisninger vedrørende tilbagebetalingen, havde samme ordlyd. Skrivelsen til Lisrestal lød således:

»Jeg skal herved meddele Dem, at Den Europæiske Socialfonds tjenestegrene nu har truffet en beslutning i sagen efter på grundlag af en fællesskabskontrol at have konstateret, at de udgifter på 88 674 884 ESC, der er afholdt som led i de af selskabet iværksatte foranstaltninger, ikke kunne godkendes, da de tidligere godkendte foranstaltninger ikke svarer til dem, som er angivet i ansøgningen om udbetaling af saldobeløbet, og da visse fakturaer ikke er berettigede eller er forsynet med datoer, som ligger senere end det år, hvorunder foranstaltningerne fandt sted.

Under disse forhold er selskabet forpligtet til at tilbagebetale de forskudsbeløb, som er udbetalt, inden femten dage efter modtagelsen af nærværende skrivelse.«

22 Den 25. juni 1992 traf DAFSE beslutningerne nr. 55/92-59/92, hvori den gentog de klagepunkter, som ESF's inspektører havde fremført i deres kontrolrapporter hvad angår Lisrestal og de selskaber, som havde fået tilskud fra ESF. Konklusionen i beslutningen vedrørende Lisrestal lyder således:

»1) Sagen om tilbagesøgningen af det skyldige beløb på 52 549 052 ESC, der hidrører fra beløb, som ESF og den portugisiske stat med urette har udbetalt til Lisrestal — Organização de Restaurantes Colectivos, Ld.ª, juridisk person, registreret under nr. 501389954, hovedkontor: Rua Eugénio de Castro nr. 8, Almada, inden for rammerne af projekt nr. 870844 P1, vil blive behandlet i henhold til bestemmelserne i lovdekret nr. 158/90 af 17. maj 1990, som ændret ved lovdekret nr. 246/91 af 6. juli 1991.

2) Denne beslutnings indhold og ordlyd vil blive meddelt den pågældende virksomhed.«

Retsforhandlinger og parternes påstande

23 De anførte omstændigheder er baggrunden for, at sagsøgerne har anlagt nærværende sag ved stævning indleveret til Domstolens Justitskontor den 19. juni 1992. Den skriftlige forhandling er forløbet forskriftsmæssigt. Den er udelukkende foregået ved Domstolen. Ved kendelse af 27. september 1993 har Domstolen henvist sagen til Retten i medfør af artikel 4 i Rådets afgørelse 93/350/Euratom, EKSF, EØF af 8. juni 1993 om ændring af afgørelse 88/591/EKSF, EØF, Euratom om oprettelse af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans (EFT L 144, s. 21).

24 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Første Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisoptagelse. Retten har dog opfordret parterne til at fremlægge visse dokumenter og besvare et spørgsmål skriftligt inden den mundtlige forhandling.

25 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret Rettens mundtlige spørgsmål i retsmødet den 13. juli 1994.

26 Sagsøgerne har nedlagt følgende påstande:

1) ESF's beslutning om, at modtagne beløb skal tilbagebetales, annulleres.

2) Kommissionen tilpligtes at betale alle de krævede beløb.

3) Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

27 Sagsøgte har nedlagt følgende påstande:

1) Frifindelse.

2) Sagsøgerne tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Påstanden om annullation af Kommissionens beslutning om nedsættelse af tilskuddet fra ESF

28 Sagsøgerne har i det væsentlige fremført fire anbringender til støtte for deres påstand. Det første anbringende er, at der ikke er knyttet tjenestegrene til ESF, eller at disse i det mindste var inkompetente, det andet, at der foreligger en tilsidesæt-

telse af retten til kontradiktion, det tredje, at begrundelsen er utilstrækkelig, og det fjerde, at der er begået et åbenbart fejlskøn.

Anbringendet om, at der ikke er knyttet tjenestegrene til ESF, eller at disse i det mindste var inkompetente

Sammenfatning af parternes argumentation

29 Sagsøgerne har gjort gældende, at beslutningen er truffet af en tjenestegren, som ikke eksisterer, eller som i hvert fald var inkompetent. De anfører herved for det første, at udstederne af retsakten, som efter det angivne er »ESF's tjenestegrene«, ikke eksisterer, da det er umuligt at udlede af beslutningen, hvilke tjenestegrene det drejer sig om, og for det andet, at disse tjenestegrene i hvert fald var inkompetente, da Kommissionen ifølge artikel 5 i afgørelse 83/516 og artikel 6 i forordning nr. 2950/83 er enekompetent til at vedtage beslutninger om tilskud fra ESF.

30 Kommissionen har gjort gældende, at det i medfør af artikel 6 i forordning nr. 2950/83 påhviler den at vedtage den første beslutning om tilskud fra ESF, mens det henhører under dens tjenestegrenes kompetence, nemlig GD V, at træffe de efterfølgende foranstaltninger af forvaltningsmæssig eller administrativ karakter. I den foreliggende sag havde beslutningen om nedsættelse af det oprindelige tilskud karakter af en foranstaltning i forbindelse med den løbende forvaltning, da den blot fastslog, at en bestemt suspensiv betingelse ikke var opfyldt. Til støtte for sin argumentation henviser Kommissionen dels til dommen af 11. oktober 1990 (sag C-200/89, FUNOC mod Kommissionen, Sml. I, s. 3669), hvori Domstolen fastslog, at GD V i samarbejde med finansinspektøren har ansvaret for forvaltningen af ESF's udgifter, dels til Domstolens praksis, hvorefter en bemyndigelse til at underskrive er en normal og lovlig måde, hvorpå Kommissionen kan udøve sine beføjelser (Domstolens dom af 14.7.1972, sag 48/69, ICI mod Kommissionen, Sml. 1972, s. 151, org. ref.: Rec. s. 619, og af 17.10.1972, sag 8/72, Cementhandelaren mod Kommissionen, Sml. 1972, s. 251, org. ref.: Rec. s. 977).

Rettens bemærkninger

31 Indledningsvis skal Retten bemærke, at EØF-traktatens artikel 123, som var i kraft på tidspunktet for vedtagelsen af den i sagen anfægtede beslutning, og som nu er afløst af EF-traktatens artikel 123, indeholdt følgende bestemmelse: »For at forbedre arbejdskraftens beskæftigelsesmuligheder inden for fællesmarkedet og således bidrage til en højnelse af levestandarden oprettes der inden for rammerne af nedennævnte bestemmelser en Europæisk Socialfond, som har til opgave at lette arbejdskraftens adgang til beskæftigelse og fremme dens geografiske og faglige bevægelighed inden for Fællesskabet.« Ifølge EF-traktatens artikel 124 påhviler ESF's administration Kommissionen, som skal forvalte den i overensstemmelse med de herfor vedtagne gennemførelsesbestemmelser.

32 Endvidere bemærkes, at Kommissionen ifølge fortegnelsen over sine tjenestegrene har et direktorat for ESF under Generaldirektoratet for Beskæftigelse, Arbejdsmarkedsrelationer og Sociale Anliggender.

33 Anbringendet om, at en sådan tjenestegren ikke findes, må derfor forkastes.

34 Hvad angår anbringendet om, at ESF's tjenestegrene ikke havde kompetence til at træffe den anfægtede beslutning, bemærkes, at det fremgår af Domstolens praksis, at inden for en institution udgør en bemyndigelse til at underskrive en foranstaltning vedrørende den interne tilrettelæggelse af Kommissionens tjenestegrene, der er i overensstemmelse med artikel 27 i Kommissionens forretningsorden 63/41/EØF af 9. januar 1963 (EFT Anden Serie VII, s. 9), som blev midlertidigt opretholdt ved artikel 1 i Kommissionens afgørelse 67/426/EØF af 6. juli 1967 (a.st, s. 14), og som var i kraft på tidspunktet for beslutningens vedtagelse, og at dette er den normale måde, hvorpå Kommissionen udøver sine beføjelser (jf. førnævnte domme i sagen ICI mod Kommissionen, præmis 14, og i sagen Cement-

handelaren mod Kommissionen, præmis 13). Der kan derfor gives tjenestemænd bemyndigelse til i Kommissionens navn og under dens kontrol at træffe klart angivne foranstaltninger af forvaltningsmæssig eller administrativ karakter.

35 Hvad særlig angår Kommissionens beslutninger vedrørende tilskud fra ESF fremgår det af de gældende retsforskrifter om ESF, at GD V har ansvaret for forvaltningen af ESF's udgifter i samarbejde med finansinspektøren (jf. førnævnte dom i sagen FUNOC mod Kommissionen, præmis 13).

36 I den foreliggende sag har sagsøgerne ikke fremført noget til godtgørelse af, at Kommissionen, da den traf beslutning om at nedsætte tilskuddet på foranledning af en teknisk kontrol, som havde vist, at de betingelser, som var fastsat i den oprindelige godkendelsesbeslutning, ikke var overholdt, skulle have fraveget de gældende bestemmelser om den interne tilrettelæggelse på dette område.

37 Følgelig må anbringendet om, at ESF's tjenestegrene har været inkompetente, ligeledes forkastes.

Anbringenderne om tilsidesættelse af kontradiktionsprincippet og om, at der er givet en utilstrækkelig begrundelse

Sammenfatning af parternes argumentation

38 Sagsøgerne har for det første gjort gældende, at DAFSE i sine skrivelser af 24. april og 7. maj 1992 har omtalt den af ESF's tjenestegrene trufne beslutning om at

nedsætte det oprindelige tilskud, men har undladt at vedlægge beslutningen eller blot en fotokopi heraf, hvorfor der ikke kan antages overhovedet at være truffet nogen beslutning. Sagsøgerne tilføjer, at DAFSE ikke underrettede dem om, at den var blevet opfordret af Kommissionen til at fremsætte sine bemærkninger, selv om sagsøgerne var umiddelbart og individuelt berørt.

39 Sagsøgerne har for det andet kritiseret Kommissionen for at have tilsidesat væsentlige formforskrifter ved at vedtage den anfægtede beslutning uden at underrette dem herom og uden at meddele dem Kommissionens grunde til beslutningen. I den forbindelse anfører de dels, at de ikke var bekendt med, at sagen var blevet taget op till undersøgelse, dels at de ikke havde modtaget nogen oplysninger om den »fællesskabskontrol«, som var nævnt i skrivelserne af 24. april og 7. maj 1992, og om resultaterne heraf. Det er umuligt at identificere denne kontrol, hvilket gælder såvel de nærmere forhold i forbindelse med dens faktiske gennemførelse som resultaterne heraf, da Kommissionen ikke har forelagt de rapporter, som måtte være blevet udfærdiget desangående.

40 Kommissionen har gjort gældende, at beslutningen er i overensstemmelse med artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 2950/83. I den forbindelse gør Kommissionen nærmere gældende, under henvisning til Domstolens dom af 7. maj 1991 (sag C-304/89, Oliveira mod Kommissionen, Sml. I, s. 2283), at den pågældende medlemsstat er ESF's eneste kontaktled, at medlemsstaten påtager sig et ansvar, da den attesterer, at de oplysninger, som er indeholdt i ansøgningerne om udbetaling af saldobeløbet, er korrekte i faktisk og regnskabsmæssig henseende, og da den endog kan være forpligtet til at garantere en forsvarlig gennemførelse af uddannelsesforanstaltningerne. Kommissionen tilføjer, at det i betragtning af den pågældende medlemsstats centrale placering og betydelige ansvar i forbindelse med ansøgningernes indgivelse og kontrollen med tilskuddet til uddannelsesforanstaltningerne er en væsentlig formforskrift, at medlemsstaten har mulighed for at fremkomme med sine bemærkninger, før der træffes en endelig beslutning om nedsættelse af tilskud. Tilsidesættelsen af denne formforskrift medfører derfor, at de anfægtede beslutninger må annulleres. Proceduren i den foreliggende sag er imidlertid forløbet forskriftsmæssigt, da ESF gav de portugisiske myndigheder mulighed for at fremsætte

deres bemærkninger og dermed iagttog denne væsentlige formforskrift. Kommissionen kan ikke være ansvarlig for, at en medlemsstat har begået en forsømmelse ved at undlade at give de pågældende behørig underretning.

41 Kommissionen har yderligere anført, at sagsøgerne under alle omstændigheder var fuldt ud bekendt med, at afslaget på at udbetale saldobeløbet stod i direkte forbindelse med de kontrolforanstaltninger, som Kommissionens tjenestegrene havde udført, og at såvel den portugisiske stat som Kommissionen nærede alvorlig tvivl om, dels hvorvidt de pågældende uddannelsesforanstaltninger var omfattet af reglerne, dels hvorvidt de også virkelig var blevet gennemført. Dette fremgik i tilstrækkelig grad af de dokumenter, som er fremlagt i bilaget til stævningen, og af den udtømmende redegørelse i begrundelsen for DAFSE's beslutning nr. 55/92-59/92 af 25. juni 1992.

Rettens bemærkninger

42 Retten skal bemærke, at det ifølge fast retspraksis er et grundlæggende princip i fællesskabsretten, at enhver, over for hvem der indledes en procedure, som kan munde ud i en retsakt, der indeholder et klagepunkt mod den pågældende, skal have mulighed for kontradiktion, selv i det tilfælde, hvor der ikke findes nogen regler for den pågældende procedure (jf. herom bl.a. Domstolens dom af 12.2.1992, forenede sager C-48/90 og C-66/90, Nederlandene m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 565, præmis 44, og af 29.6.1994, sag C-135/92, Fiskano mod Kommissionen, Sml. I, s. 2885, præmis 39). Efter kontradiktionsprincippet skal enhver, over for hvem der kan træffes en beslutning, som indeholder et klagepunkt mod vedkommende, have mulighed for at fremsætte sit synspunkt vedrørende de omstændigheder, som Kommissionen har foreholdt vedkommende, og som har givet anledning til dens beslutning.

43 For at afgøre, om sagsøgernes ret til kontradiktion er tilsidesat i den foreliggende sag, må det undersøges, om den anfægtede beslutning i betragtning af den rolle, som den pågældende medlemsstat har spillet under proceduren som ESF's eneste kontaktled, må antages at berøre sagsøgerne umiddelbart og at indeholde et klagepunkt mod dem.

44 I så henseende må det fastslås, at de tilskudsmodtagende virksomheder ved den anfægtede beslutning blev frataget en del af det oprindeligt bevilgede tilskud, uden at der ved forordning nr. 2950/83 er tillagt den pågældende medlemsstat en selvstændig skønsbeføjelse (jf. herom senest Rettens kendelse af 20.6.1994, sag T-446/93, Frinil m.fl. mod Kommissionen, ikke trykt i Samlingen, grund 29).

45 Endvidere bemærkes, at Kommissionens definitive beslutning om at nedsætte det ydede tilskud skete ved pålægget om tilbagebetaling af 3. marts 1992, således som Kommissionen havde tilkendegivet i GD V's skrivelse til DAFSE af 14. juni 1991, at den ville gøre. Det må ganske vist medgives, at Kommissionens beslutning, som var indeholdt i denne skrivelse, udelukkende var rettet til de portugisiske myndigheder. Sagsøgerne blev imidlertid udtrykkeligt nævnt i beslutningen ved navns nævnelse som de direkte modtagere af det bevilgede tilskud. Herefter må sagsøgerne anses for at være umiddelbart og individuelt berørt af den anfægtede beslutning om at nedsætte tilskuddet.

46 Rettens bedømmelse støttes for det første af, at de virksomheder, som modtager tilskud fra ESF, efter fast retspraksis har søgsmålsinteresse i forhold til de beslutninger, hvorved de fratages dette tilskud (jf. Domstolens dom af 7.5.1991, sag C-291/89, Interhotel mod Kommissionen, Sml. I, s. 2257, præmis 13, og af 4.6.1992, sag C-157/90, Infortec mod Kommissionen, Sml. I, s. 3525, præmis 17), hvilket forudsætter, at de ikke blot er individuelt, men også umiddelbart berørt af sådanne beslutninger.

47 Bedømmelsen bekræftes endvidere af bestemmelserne i forordning nr. 2950/83, hvoraf fremgår, at der opstår en direkte forbindelse mellem Kommissionen og modtageren af tilskuddet, selv om medlemsstaten er ESF's eneste kontaktled. Det bestemmes nemlig i forordningens artikel 6, dels at Kommissionen kan suspendere, nedsætte eller lade tilskuddet fra ESF bortfalde, såfremt tilskuddet ikke anvendes i overensstemmelse med de betingelser, som er fastsat i godkendelsesbeslutningen, blot den pågældende medlemsstat har fået lejlighed til at fremkomme med sine bemærkninger, dels at de udbetalte beløb, som ikke er anvendt på de i godkendelsesbeslutningen fastsatte betingelser, skal tilbagebetales, og at den pågældende medlemsstat kun er subsidiært ansvarlig for tilbagebetalingen af beløb, som med urette er udbetalt i forbindelse med foranstaltninger, der er omfattet af den i artikel 2, stk. 2, i afgørelse 83/516 omhandlede garanti.

48 Sagsøgerne bærer derfor umiddelbart de økonomiske følger af beslutningen om nedsættelse af tilskud, og denne beslutning indeholder et klagepunkt mod dem, for så vidt som de er hovedansvarlige for tilbagebetalingen af de med urette udbetalte beløb (jf. førnævnte dom i sagen Nederlandene m.fl. mod Kommissionen, præmis 50). Kommissionen har i øvrigt selv indrømmet under den mundtlige forhandling, at den i givet fald ville kunne anlægge sag mod sagsøgerne om tilbagesøgning af de omtvistede beløb ved de nationale domstole.

49 Af det anførte følger, at Kommissionen, som i forhold til sagsøgerne bærer det retlige eneansvar for den anfægtede retsakt, ikke kunne vedtage den anfægtede beslutning uden først at have givet sagsøgerne mulighed for at gøre deres synspunkter gældende vedrørende den påtænkte nedsættelse af tilskuddet eller have sikret sig, at sagsøgerne havde haft lejlighed hertil.

50 Det er herved uomtvistet mellem parterne, dels at sagsøgerne hverken har modtaget Kommissionens undersøgelsesrapporter eller er blevet underrettet om de omstændigheder, som Kommissionen foreholdt sagsøgerne, og at sagsøgerne heller ikke blev hørt af Kommissionen, før den traf den anfægtede beslutning, dels at DAFSE, efter ved skrivelse af 14. juni 1991 at være blevet opfordret af Kommissionen til at fremsætte sine bemærkninger, ved sin skrivelse af 8. juli 1991 tilkendegav over for denne, uden først at have hørt sagsøgerne, at den accepterede den beslutning, som Kommissionen påtænkte at træffe i forhold til sagsøgerne.

51 Herefter må det fastslås, at den anfægtede beslutning er truffet i strid med sagsøgernes ret til kontradiktion.

52 Endvidere bemærkes, at hverken den anfægtede beslutning eller kontrolrapporterne opfylder begrundelseskravene i traktatens artikel 190. En beslutning om nedsættelse af et oprindeligt bevilget tilskud, som har alvorlige følger for ansøgerne, skal nemlig indeholde en klar angivelse af de grunde, som gør det berettiget at nedsætte tilskuddet i forhold til det oprindeligt tildelte beløb (jf. Domstolens domme af 4.6.1992, sag C-181/90, Consorgan mod Kommissionen, Sml. I, s. 3557, præmis 15-18, og sag C-189/90, Cipeke mod Kommissionen, Sml. I, s. 3573, præmis 15-18). Det er i den foreliggende sag hverken angivet i skrivelsen af 14. juni 1991 eller i kontrolrapporterne, hvilke regnskabsposter der er berørt af nedsættelsen for hver af sagsøgernes vedkommende, eller klart angivet, hvilke grunde der har foranlediget Kommissionen til at nedsætte det bevilgede tilskud for hver af sagsøgerne.

53 Af det anførte følger, at den anfægtede beslutning om nedsættelse af tilskuddet må annulleres, uden at det er nødvendigt at gennemgå det sidste anbringende, som sagsøgerne har fremført til støtte for deres påstand om annullation.

Påstanden om, at Kommissionen tilpligtes at udbetale saldobeløbet af tilskuddet fra ESF

54 Herom bemærkes, at Fællesskabets retsinstanser under et annullationssøgsmål anlagt i henhold til traktatens artikel 173 skal begrænse sig til at foretage en legalitetsprøvelse af den anfægtede retsakt. Når den anfægtede retsakt er annulleret, påhviler det efter traktatens artikel 176 den institution, fra hvem retsakten hidrører, og ikke Fællesskabets retsinstanser at gennemføre de til dommens opfyldelse nødvendige foranstaltninger.

55 Sagsøgernes påstand om, at Kommissionen tilpligtes at betale dem saldobeløbet af tilskuddet fra ESF må derfor afvises, da den ligger uden for den kompetence, som ved traktaten er tillagt Fællesskabets retsinstanser under et annullationssøgsmål. Denne påstand kan derfor ikke tages til følge.

Sagens omkostninger

56 I henhold til artikel 87, stk. 2, i Rettens procesreglement pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Kommissionen har tabt sagen, og sagsøgerne har nedlagt påstand om, at Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger, hvorfor Kommissionen bør dømmes til at betale alle sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Første Afdeling)

1) Sagen afvises i det omfang, Kommissionen påstås tilpligtet at betale sagsøgerne saldobeløbet af tilskuddet fra Den Europæiske Socialfond.

2) Kommissionens beslutning om at nedsætte det tilskud, som Den Europæiske Socialfond har bevilget til projekt nr. 870844 P1, annulleres.

3) Kommissionen betaler alle sagens omkostninger.

Schintgen García-Valdecasas Vesterdorf

Lenaerts Bellamy

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 6. december 1994.

H. Jung
Justitssekretær

R. Schintgen
Afdelingsformand